

УДК 37.018.26

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-7\(12\)-71-82](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-7(12)-71-82)

Білошицька Тетяна Юріївна кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов і новітніх технологій навчання, Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, м. Житомир, 10008, тел.: (0412) 43-14-17, <https://orcid.org/0000-0003-0576-7342>

Литньова Тамара Вікторівна кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов і новітніх технологій навчання, Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, м. Житомир, 10008, тел.: (0412) 43-14-17, <https://orcid.org/0000-0001-5150-467X>

КОМПОНЕНТИ, КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ПЕДАГОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Анотація. У статті порушується проблема підготовки майбутніх учителів до педагогічного консультування суб'єктів навчально-виховної діяльності, результатом якої є сформована готовність майбутніх учителів до педагогічного консультування. Мета статті полягає у визначенні компонентів готовності та розробці критеріальної системи оцінки рівня готовності майбутніх учителів до педагогічного консультування. На основі контент-аналізу уточнено сутність поняття «готовність». Доведено, що поняття готовності містить у собі два взаємопов'язані чинники: психологічну готовність та підготовленість до професійної діяльності. Відповідно до завдань дослідження, визначено готовність до професійної діяльності у контексті особистісного напрямку, як цілісне особистісне утворення, центральним ядром якого є освоєні цінності педагогічної професії, в основі якого лежать засвоєні професійно значимі знання, уміння, навички, способи діяльності, набутий досвід та особистісні риси, які у своїй сукупності дозволяють певному суб'єкту ефективно виконувати конкретну професійну педагогічну діяльність та є передумовою подальшого фахового розвитку. Для більш коректного формулювання сутності поняття готовності майбутніх учителів до педагогічного консультування суб'єктів навчально-виховної діяльності, було конкретизовано та формалізовано зміст її компонентів, що склало підґрунтя для її визначення та подальшого моделювання. Аналіз наукових джерел дозволив виділити наступні компоненти готовності майбутніх учителів до педагогічного консультування суб'єктів навчально-виховної діяльності: особистісний, мотиваційно-

ціннісний, когнітивний, діяльнісний, оцінно-рефлексивний. З'ясовано зміст цих компонентів. Виділено наступні критерії визначення ефективності процесу професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів до педагогічного консультування: особистісно-характерологічний, ціннісно-орієнтаційний, інформаційно-змістовий, операційно-процесуальний, оцінно-аналітичний, а також їх показники.

Ключові слова: педагогічне консультування, готовність до педагогічного консультування, компоненти готовності до педагогічного консультування, критерії та показники готовності до педагогічного консультування.

Biloshytska Tetiana Yuriivna Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Teacher at The Department of Foreign Languages and Modern Teaching Techniques, Zhytomyr Ivan Franko State University, Velyka Berdychivska St., 40, Zhytomyr, 10008, tel.: (0412) 43-14-17, <https://orcid.org/0000-0003-0576-7342>

Lytnyova Tamara Viktorivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Foreign Languages and Modern Teaching Techniques, Zhytomyr Ivan Franko State University, Velyka Berdychivska St., 40, Zhytomyr, 10008, tel.: (0412) 43-14-17, <https://orcid.org/0000-0001-5150-467X>

COMPONENTS, CRITERIA AND INDICATORS OF FUTURE TEACHERS READINESS FOR PEDAGOGICAL COUNSELING

Abstract. The article focuses on the issue of future teachers training for pedagogical counseling of educational activity subjects. The result of this training is the formed future teachers' readiness for pedagogical counseling. The purpose of the article is to determine the components of readiness and to develop a criterion system for assessing the level of future teachers' readiness for pedagogical counseling. Based on the content analysis, the essence of the concept "readiness" is clarified. It has been proved that the concept of readiness includes two interrelated factors: psychological readiness and readiness for professional activity. According to the objectives of the study, the readiness for professional activity in the context of personal direction is defined as a holistic personal formation. The central core of this formation is made up of the values of the teaching profession, which together allow a certain subject to perform effectively specific professional pedagogical activities and are a prerequisite for further professional development. In order to formulate the essence of the concept of future teachers' readiness for pedagogical counseling of educational activity subjects more correctly, the content of its components was specified and formalized, which formed the basis for its definition and further modeling. The analysis of scientific sources allowed to identify the following components of the readiness future teachers' readiness for pedagogical counseling of educational activity subjects: personal, motivational and value, cognitive, activity, evaluation and reflexive. The

content of these components has been clarified. The following criteria for determining the effectiveness of the process of future teachers professional and pedagogical training for pedagogical counseling: personal and character, value-oriented, informational and content, operational and procedural, evaluation analytical, as well as their indicators.

Keywords: pedagogical counseling, readiness for pedagogical counseling, components of readiness for pedagogical counseling, criteria and indicators of readiness for pedagogical counseling.

Постановка проблеми. У Законі України «Про вищу освіту» професійна підготовка визначається як здобуття кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю. Кінцевим результатом підготовки (як процесу) є підготовленість чи готовність до певної діяльності, зокрема, щодо освітніх процесів використовуються терміни освіченість та навченість. Метою і результатом професійної підготовки майбутніх учителів до педагогічного консультування є готовність до консультативної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному науковому просторі існує значна кількість досліджень з проблем консультування (С. Гледдінг, Д. Вудс, К. Клеппін, Р. Кочюнас, У. Рампіллон, К. Роджерс) та професійної підготовки майбутніх учителів (А. Алексюк, Г. Балл, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, І. Зязюн, Н. Ничкало). Проте, поза увагою науковців залишилися питання щодо методики підготовки майбутніх учителів до педагогічного консультування, створення навчально-методичного забезпечення для організації самостійної роботи студентів, вивчення зарубіжного досвіду підготовки консультантів, визначення критеріїв та показників готовності до педагогічного консультування.

Мета статті – визначити компоненти, розробити критеріальну систему оцінки рівня готовності майбутніх учителів до педагогічного консультування.

Виклад основного матеріалу. В педагогічній науці укорінилася думка, що метою і результатом професійної підготовки майбутніх учителів у закладах вищої освіти є готовність до педагогічної діяльності.

Найчастіше професійну підготовку визначають як процес формування фахівця певної галузі діяльності, оволодіння ним певним родом занять, професією. Поняття “підготовка до професійно-педагогічної діяльності” трактується науковцями у двох основних напрямках:

а) у процесуальному: як навчання, тобто, як деякий спеціально організований процес формування готовності до виконання майбутніх завдань;

б) у результативному: як готовність (підготовленість), під чим розуміють наявність компетенції, знань, умінь та навичок, необхідних для успішного виконання педагогічних завдань.

Деякі науковці використовують цей термін ситуативно в обох значеннях.

У науково-педагогічній літературі існує два основних підходи до розуміння поняття “готовність”: функціонально-психологічний та особистісний. Перший підхід розглядає готовність як певний активно-діяльнісний стан особистості, сукупність психологічних та соціально-фіксованих установок, які є необхідною умовою успішного виконання діяльності. Згідно особистісного підходу готовність трактується як складне особистісне утворення, багатопланова і багаторівнева структура характеристик, властивостей, особливостей і станів, тобто як стійка характеристика індивіда [1].

Поняття готовності містить у собі два взаємопов’язані чинники: психологічну готовність (ідейно-політична спрямованість, потреба в певній діяльності та спеціальних знаннях, внутрішнього прийняття вимог діяльності; усвідомлення відповідності своїх особистісних якостей вимогам діяльності тощо) та підготовленість (глибоке знання основ наук, певний рівень когнітивного розвитку; підготовленість у певній сфері знань; обізнаність у професійній діяльності, знання вимог спеціальності до особистісних якостей та здібностей; уміння вчитися; морально-психологічна підготовленість та ін.)

Т. Гуцан виокремлює три основних наукових підходи до окреслення категорії готовності:

1) психологічний – готовність розглядається як особистісна характеристика, що передбачає здатність до адаптації та саморегуляції поведінки й розвитку;

2) педагогічний – готовність трактується як загальна характеристика розвитку, навчання і виховання особистості у сфері освіти відповідно до соціального замовлення;

3) професійно-педагогічний – готовність виступає характеристикою результативності процесу професійної підготовки спеціалістів у різних сферах [2].

Готовність до професійної діяльності можна розглядати у трьох аспектах: як процес, в ході якого відбувається професійне становлення майбутніх фахівців, як мету і результат діяльності вищого навчального закладу та як смисл включення студента у навчально-виховну діяльність.

Відповідно до завдань нашого дослідження, визначаємо готовність до професійної діяльності у контексті особистісного напрямку, тобто як цілісне особистісне утворення, центральним ядром якого є освоєні цінності педагогічної професії, в основі якого лежать засвоєні професійно значимі знання, уміння, навички, способи діяльності, набутий досвід та особистісні риси, які у своїй сукупності дозволяють певному суб’єкту ефективно виконувати конкретну професійну педагогічну діяльність та є передумовою подальшого фахового розвитку.

Запропонованим визначенням можна узагальнено дати характеристику готовності вчителя до педагогічного консультування. Проте воно, звичайно, не відображає її специфіки. Тому на наступному етапі дослідження для більш

коректного формулювання сутності цього поняття нами було конкретизовано та формалізовано зміст її компонентів, що склало підґрунтя для її визначення та подальшого моделювання.

Я. Чаплак в структурі готовності практичного психолога до консультативної роботи зі старшокласниками виділяє особистісно-професійний, теоретичний та практичний компоненти [3]. В структурі готовності майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності І. Дичківська виокремлює мотиваційний, когнітивний, креативний та рефлексивний компоненти [4]; І. Гавриш – цільовий, мотиваційний, інформаційний, процесуально-діяльнісний та особистісний [5]; М. Артюшина – мотиваційний, пізнавальний, поведінковий та особистісний компоненти [6]; Н. Клокар – мотиваційний, когнітивний, процесуальний [7].

Аналіз наукових джерел дозволяє виділити наступні компоненти готовності майбутніх учителів до педагогічного консультування суб'єктів навчально-виховної діяльності: особистісний; мотиваційно-ціннісний; когнітивний; діяльнісний; оцінно-рефлексивний.

Особистісний компонент – сукупність особистісних рис, характеристик, якостей та здібностей необхідних педагогу для виконання консультативної діяльності.

М. Артюшина в середині цього блоку виділяє кілька структурних компонентів:

- когнітивні властивості, що забезпечують швидке реагування на нове, самостійне продукування творчих ідей, тобто детермінують вияви та розвиток пізнавального компоненту;
- властивості емоційно-вольової сфери, що забезпечують регуляцію діяльності, здатність висувати і реалізовувати цілі, тобто детермінують виникнення та розвиток складових мотиваційного компоненту;
- соціальні якості особистості, що забезпечують конструктивну поведінку особистості й сприяють взаємодії з оточенням на стадіях висунання, обговорення, реалізації й оцінювання діяльності [6].

На основі контент-аналізу ми визначили, що основними характеристиками необхідними для успішного педагогічного консультування є здатність до емпатії, конгруентність і безумовне прийняття, відомі як "тріада Роджерса". Також необхідними рисами є толерантність, гуманізм, здатність до самоконтролю і саморегуляції, уміння встановлювати і підтримувати контакт тощо.

Мотиваційно-ціннісний компонент – позитивне ставлення та інтерес до професії, сукупність мотивів, адекватних цілям та завданням педагогічної та консультативної діяльності, спрямованість особистості, сукупність моральних принципів, норм, переконань, свідомості, ідеалів, ціннісні орієнтації, ступінь усвідомлення майбутніми учителями суспільної значущості надання допомоги суб'єктів навчально-виховної діяльності; рівень інтеріоризації гуманістично орієнтованої системи цінностей.

Мотивація – це один з найважливіших факторів, який забезпечує успіх у діяльності. Ми розмежовуємо мотивацію до здійснення професійної діяльності майбутнього учителя загалом та мотивацію до здійснення ним педагогічного консультування. Так, мотивація до професійної педагогічної діяльності загалом передбачає загальну професійну підготовку студента; мотивація до здійснення педагогічного консультування передбачає наявність певних особистісних характеристик, що визначають індивідуальний стиль консультування. Окрім мотивації, у межах цього компонента, повноправне місце займають також цінності, що виявляються під час педагогічного консультування.

Мотиваційно-ціннісний компонент виступає основою для структурування основних властивостей і якостей особистості педагога як консультанта; виконує регулятивну й орієнтовну функцію у процесі підготовки майбутнього вчителя до педагогічного консультування.

Функціями мотиваційно-ціннісного компонента готовності до педагогічного консультування є: формування у вчителів особистісно значимого ставлення до об'єкта і предмета його діяльності; набуття навичок аналізу та прагнення до конструктивного вирішення нестандартних педагогічних ситуацій, інтересу до планування та освоєння педагогічного консультування; формування постійної орієнтації на педагогічного консультування.

Когнітивний компонент об'єднує сукупність професійно-педагогічних знань, необхідних для продуктивної консультативної діяльності (загальнокультурних, психолого-педагогічних, спеціальних). Знання відіграють важливу роль у формуванні особистості і в її професійному становленні. Вони сприяють утворенню поглядів, переконань, світогляду, свідомості. На основі знань формуються риси характеру, ставлення, мотиви, інтереси, бажання, прагнення, потреби, уміння тощо.

Система педагогічних знань включає: знання фундаментальних законів, ідей, концепцій та закономірностей розвитку педагогічних явищ; провідних педагогічних теорій, основних категорій і понять; знання методики навчання й виховання.

Знання, необхідні для продуктивної консультативної діяльності, включають загальнокультурні, психолого-педагогічні, спеціальні знання про шляхи та джерела отримання нової інформації та способи їх обробки, про основні теоретичні підходи і технології консультування, про суть і специфіку педагогічного консультування, його форми та методи, про структуру, про принципи ведення консультативного процесу, про стратегії вирішення завдань, про шляхи організації власної та консультативної діяльності тощо.

Діяльнісний компонент являє собою сукупність вмінь та навичок, тобто дій, які забезпечують успішний процес педагогічного консультування. Дослідники виділяють п'ять груп професійних умінь: гностичні, конструктивні, проектувальні, організаторські та комунікативні. На нашу думку, для педагога як консультанта також важливі орієнтаційні та розвиваючі уміння.

Сформованість даного компоненту готовності передбачає наявність власного досвіду участі у педагогічному консультуванні та полягає у високому рівні прояву навичок консультативної бесіди, уміння ефективної консультативної взаємодії з суб'єктів навчально-виховної діяльності, вміння поєднувати різні форми консультування, володіння сучасними технологіями консультування, навички організації та проведення різних видів тренінгу як важливого етапу науково-методичного супроводу.

Оцінно-рефлексивний компонент характеризує пізнання й аналіз педагогом як консультантом явищ власної поведінки та діяльності. Реалізується цей компонент через такі рефлексивні процеси, як саморозуміння та розуміння партнера, самооцінювання й оцінювання іншого, самоінтерпретація й інтерпретація. До даного компоненту входить аналіз діяльності суб'єктів навчально-виховного простору та самооцінка власної професійної підготовки, своїх якостей, можливостей, положення серед інших людей і їх ставлення до себе, самокритичність, ставлення до професійних успіхів і невдач; самокорекція, самоаналіз.

Функцією оцінно-рефлексивного компонента є вироблення навичок самоконтролю та самооцінки, уміння об'єктивно співвіднести рівень розвитку особистісних якостей, що забезпечують готовність до педагогічного консультування.

Процес підготовки майбутніх педагогів як консультантів здійснюється шляхом одночасного формування всіх структурних компонентів. Розвиток даних компонентів реалізується в умовах спеціально організованого навчання, що спрямоване на формування позитивного ставлення до даного виду діяльності, оволодіння теоретичними знаннями, практичними вміннями. Готовність майбутніх педагогів до педагогічного консультування – це цілеспрямований вияв потенціалу особистості, що включає знання, уміння, навички, погляди і переконання, інтелектуальні здібності, почуття. Готовність досягається в ході професійної підготовки і є результатом всебічного особистісного розвитку майбутніх педагогів з урахуванням вимог професійної педагогічної діяльності.

Проблема визначення основних критеріїв та показників готовності студентів до професійної діяльності вирішується у педагогічній науці неоднозначно. Проте, критерії і показники автори розглядають як інструмент, який забезпечує можливість перевірки теоретичних положень.

Нами виділено наступні критерії визначення ефективності процесу професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів до педагогічного консультування: особистісно-характерологічний; ціннісно-орієнтаційний; інформаційно-змістовий; операційно-процесуальний; оцінно-аналітичний.

Критерії і показники готовності до педагогічного консультування подано у таблиці 1.

Таблиця 1.

Критеріальна система оцінки рівня готовності майбутніх учителів до педагогічного консультування.

	Критерій	Показники
1	Особистісно-характерологічний	<ul style="list-style-type: none"> – здібності – особистісні якості
2	Ціннісно-орієнтаційний	<ul style="list-style-type: none"> – мотиви – інтереси – потреби – установки
3	Інформаційно-змістовий	<ul style="list-style-type: none"> – професійно значимі знання – професійно-методичні знання – психолого-педагогічні знання – загальнокультурні знання
4	Операційно-процесуальний	<ul style="list-style-type: none"> – організаційні вміння – проєктувальні вміння – розвивальні вміння – гностичними вміння – конструктивні вміння – комунікативні вміння – орієнтаційні вміння
5	Оцінно-аналітичний	<ul style="list-style-type: none"> – самоконтроль – самоаналіз – рефлексія – самовдосконалення

Особистісно-характерологічний критерій включає показники, які характеризують особистість майбутнього педагога як консультанта (наявність особистісних та специфічних якостей та здібностей необхідних для педагогічного консультування; рівень сформованості педагогічних здібностей). Найголовнішими показниками є високий рівень розвитку емпатії, толерантності, вміння встановлювати і підтримувати контакт, гуманізм.

Показниками *ціннісно-орієнтаційного критерію* є ціннісні орієнтації студента, що стосуються його консультативної діяльності: потреби (у самовдосконаленні; в активності, в самоосвіті тощо); інтереси (до професійного самовдосконалення, до обміну знаннями й досвідом, до покращення якості й полегшення консультативного процесу, кращого порозуміння з суб'єктами навчально-виховного процесу тощо); установки (на креативність в процесі консультування, на саморозвиток, на професійне співробітництво, на безумовне прийняття суб'єктів навчально-виховного процесу тощо); мотиви (гуманістичні, професійного саморозвитку тощо).

Інформаційно-змістовий критерій характеризує рівень та якість набутих студентами професійно-педагогічних знань (професійно-значимих, методичних, з психології та педагогіки, загальнокультурних) та необхідних для реалізації консультативної діяльності (про шляхи та джерела отримання нової інформації та способи їх обробки, про основні теоретичні підходи і технології консультування, про суть і специфіку педагогічного консультування, його форми та методи, про структуру, про принципи ведення консультативного процесу, про стратегії вирішення завдань, про шляхи організації власної та консультативної діяльності тощо).

Ми виділяємо наступні показники сформованості системи знань: повнота, глибина, систематичність, системність, оперативність, узагальненість та конкретність, міцність.

Повнота знань визначається обсягом набутих в процесі професійно-педагогічної підготовки знань по відношенню до програмних вимог. Глибина знань характеризується сукупністю усвідомлених студентом суттєвих зв'язків між співвідносними знаннями. Систематичність знань характеризується усвідомленням складу певної сукупності знань, їх ієрархії та послідовності, тобто усвідомленням одних знань як базових для інших. Системність передбачає усвідомлення студентом знань за їх місцем в структурі наукової теорії. Оперативність знань – це кількість ситуацій, в яких студент може свідомо застосовувати знання або кількість способів, якими він може ці знання застосовувати. Гнучкість знань проявляється в готовності до самостійного знаходження способу застосування знань при зміні ситуацій. Узагальненість знань передбачає здатність підвести конкретні знання до узагальнених, а конкретність – показати конкретне як прояв загального. Міцність знань передбачає довготривале запам'ятовування істотних знань та способів їх застосування та на їх базі формувати нові знання. Також показником можна назвати позитивний педагогічний досвід.

Операційно-процесуальний критерій включає сукупність показників, які характеризують професійно-педагогічні уміння і навички консультування. До них належать гностичні, конструктивні, проектувальні, організаційні та комунікативні, орієнтаційні та розвиваючі уміння.

Гностичними є уміння отримувати, аналізувати та узагальнювати інформацію, необхідну для успішного консультування (уміння проводити діагностику та аналіз власної діяльності; здійснювати аналіз підсумків консультативної роботи; визначати перспективи розвитку суб'єктів навчального-виховної діяльності). Конструктивні уміння забезпечують оптимальний вибір методів та засобів педагогічного консультування. Проектувальні уміння передбачають визначення цілей консультування, можливості їх досягнення в конкретних умовах та комплексу відповідних завдань. Комунікативні уміння передбачають вміння слухати, спілкуватися, йти на компроміси, спільно працювати та приймати рішення, конструктивно

вирішувати проблеми. Організаторські уміння передбачають визначення мети та змісту процесу консультування, підбір методів, знання вікових, психологічних та індивідуальних особливостей суб'єктів консультування, організацію їх продуктивної та самостійної роботи. Орієнтаційні уміння спрямовані на формування морально-ціннісних установок суб'єктів консультування і наукового світогляду; організацію консультативної діяльності, яка розвиває соціально-значущі якості особистості. Розвивальні уміння передбачають створення проблемних ситуацій і інших умов для розвитку пізнавальних процесів, почуттів і волі суб'єктів консультування; стимулювання пізнавальної самостійності і творчого мислення; створення умов для розвитку індивідуальних особливостей, застосування з цією метою індивідуального підходу.

Оцінно-аналітичний критерій включає в себе наступні показники: оцінка власної професійної підготовки та діяльності у процесі консультування, здатність корегувати власні недоліки; прагнення до професійного розвитку; здатність до саморегуляції, самовдосконалення, саморозвитку.

На основі описаних критеріїв нами було розроблено 4 рівні готовності: низький, середній, достатній та високий.

Низький рівень готовності студентів до педагогічного консультування можна охарактеризувати як репродуктивний, оскільки педагог як консультант має низьку психолого-педагогічну підготовку, відсутня чітка професійна мотивація, слабкий прояв методично-організаційних вмінь. Консультативна діяльність здійснюється на основі традиційних, вже відомих і впроваджених методик, передового педагогічного досвіду, рекомендацій. Консультування переважно алгоритмічне, характеризується неорганізованістю, творча активність практично не проявляється, підвищення кваліфікації здійснюється за необхідності. Такий вчитель не підготовлений до розв'язання нових освітньо-виховних завдань. Основою його діяльності в такому випадку є емоційна, інтуїтивна налаштованість на сприйняття нового тому, що воно нове, а не глибокі теоретичні знання особливостей інноваційної ідеї. Педагогічна рефлексія у них не сформована.

Середній рівень готовності студентів до педагогічного консультування визначаємо як репродуктивно-конструктивний. Творча активність виявляється переважно в межах відтворювальної діяльності з елементами пошуку нових рішень у стандартних умовах, з'являється інтерес до вивчення альтернативних підходів, модернізуються методики та досвід відповідно до завдань сучасної освіти та конкретного навчального закладу. Для такого педагога як консультанта характерні прояви інтелектуальної активності, усвідомлюється необхідність самовдосконалення. Такі консультанти добре обізнані з теоретичними засадами, змістом, конкретними методиками педагогічно-новаторів, нерідко застосовують елементи цих систем у педагогічному консультуванні. Педагогічна рефлексія у них виражена недостатньо.

Достатній рівень готовності студентів до педагогічного консультування визначаємо як продуктивний, оскільки він характеризується системним виявом педагогічної рефлексії, емпатії, цілеспрямованістю, усвідомленням шляхів і способів введення інновацій. Педагог як консультант використовує сучасні педагогічні технології, конструює свій варіант визначення і розв'язання педагогічних проблем. Для такого педагога характерне прогнозування, планування та передбачення результатів власної діяльності. Консультанти намагаються працювати по-новому, втілюючи у власній діяльності відомі практиці форми та методи консультування. Охоче йдуть на експеримент, не приховують ні своїх успіхів, ні помилок, відкриті для публічного обговорення, осмислення педагогічних інновацій.

Високий рівень готовності студентів до педагогічного консультування можна визначити як творчий або креативний. Діяльність педагога як консультанта характеризується новизною, оригінальністю, творчою активністю, чутливістю до проблем, високою результативністю. Він має змістовні знання про нові наукові та новаторські підходи до навчання й виховання, володіє новітніми технологіями і створює власні. Для такого педагога характерними є високий ступінь оволодіння пошуковими методами навчання, прояв педагогічної інтуїції, гуманістична спрямованість, усталеність перетворювальної, активно-творчої й само-творчої роботи, володіння мистецтвом педагогічної рефлексії, виразність аналітико-рефлексивних вмінь, імпровізації. Ці професійно значущі якості у поєднанні з високим теоретико-методологічним рівнем сприяють створенню таким педагогом авторських концепцій, програм та методик освітньо-виховної діяльності. Реалізація творчого потенціалу в інноваційному процесі для багатьох із таких консультантів є найважливішим орієнтиром діяльності.

Висновки. Визначення компонентів готовності майбутніх учителів до педагогічного консультування суб'єктів навчально-виховної діяльності та розробка критеріальної системи оцінки рівня готовності майбутніх учителів до педагогічного консультування дозволило більш детально та коректно сформулювати сутність поняття готовності майбутніх учителів до педагогічного консультування суб'єктів навчально-виховної діяльності. Конкретизація та формалізація змісту її компонентів, склало підґрунтя для її визначення та подальшого моделювання процесу підготовки майбутніх учителів до консультативної діяльності.

Література:

1. Брикіна О. М. Гносеологічний аналіз поняття готовності до безперервної освіти. URL: http://bdpu.org/scientific_published/2004/pedagogics_4_2004/26.doc/view (дата звернення: 06.02.2022).
2. Гуцан Т. Г. Науково-теоретичний аналіз готовності майбутнього вчителя економіки до профільного навчання старшокласників. URL: <http://intkonf.org/gutsan-tg-naukovo-teoretichniy-analiz-gotvnosti-maybutnogo-vchitelya-ekonomiki-do-profilnogo-navchannya-starshoklasnikiv/> (дата звернення: 22.03.2022).

3. Чаплук Я. В. Формування готовності майбутніх практичних психологів до консультативної роботи із старшокласниками: Автореф. дис... канд. психол. наук; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. К., 2006. 22 с.

4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. К. : Академвидав, 2004. 352 с.

5. Гавриш І.В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності: автор. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Луганськ, 2006. 44с.

6. Артюшина М. В. Психологічні та педагогічні основи підготовки студентів економічних спеціальностей до інноваційної діяльності : монографія. К. : КНЕУ, 2009. 271 с.

7. Клокар Н. І. Психолого-педагогічна підготовка вчителя до інноваційної діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. К., 1997. 19 с.

References:

1. Brikina, O. M. (2004). Gnoseologichnij analiz ponjattja gotovnosti do bezperervnoї osviti [Epistemological analysis of the concept of readiness for continuing education]. bdpu.org Retrieved from http://bdpu.org/scientific_published/2004/pedagogics_4_2004/26.doc/view [in Ukrainian].

2. Gucan, T. G. Naukovo-teoretichnij analiz gotovnosti majbutn'ogo vchitelja ekonomiki do profil'nogo navchannja starshoklasnikiv [Scientific and theoretical analysis of the readiness of future teachers of economics for specialized training of high school students]. intkonf.org Retrieved from <http://intkonf.org/gutsan-tg-naukovo-teoretichnij-analiz-gotovnosti-majbutnogo-vchitelya-ekonomiki-do-profilnogo-navchannja-starshoklasnikiv/> [in Ukrainian].

3. Chapluk, Ja. V. (2006). Formuvannja gotovnosti majbutnih praktichnih psihologiv do konsul'tativnoї roboti iz starshoklasnikami [Formation of readiness of future practical psychologists for consultative work with high school students]. Extended abstract of candidate's thesis. Kiev: In-t pedagogiki i psihologii prof. osviti APN Ukraїni [in Ukrainian].

4. Dichkivs'ka, I. M. (2004). Innovacijni pedagogichni tehnologii [Innovative pedagogical technologies]. K. : Akademvidav [in Ukrainian].

5. Gavrish, I.V. (2006). Teoretiko-metodologichni osnovi formuvannja gotovnosti majbutnih uchiteliv do innovacijnoї profesijnoї dijal'nosti [Theoretical and methodological bases of formation of readiness of future teachers for innovative professional activity]. Extended abstract of Doctor's thesis. Lugans'k [in Ukrainian].

6. Artjushina, M. V. (2009). Psihologichni ta pedagogichni osnovi pidgotovki studentiv ekonomichnih special'nostej do innovacijnoї dijal'nosti [Psychological and pedagogical bases of preparation of students of economic specialties for innovative activity]. K. : KNEU [in Ukrainian].

7. Klokar, N. I. (1997). Psihologo-pedagogichna pidgotovka vchitelja do innovacijnoї dijal'nosti [Psychological and pedagogical training of teachers for innovation]. Extended abstract of candidate's thesis. K. [in Ukrainian].